

projevila tedy nezájem na sporu a nedala jim žádných pokynů. Pojistníci nemohli proto vůbec jednati proti pokynům žalované a porušiti tím nějakou svoji smluvní povinnost.

Čís. 15770.

Pokud lze z postupu pozůstalostního a zároveň opatrovnického soudu míti za to, že schválil dědickou dohodu opatrovnicky.

Schválení dědické dohody krajským soudem podle § 109, odst. 2, j. n. není třeba, nebyly-li nemovitosti v době sjednání dědické dohody ještě odevzdány opatrovance. Dědická dohoda, podle níž jediná zákonná dědička (dcera) zůstavitelčina (§§ 732, 757 obč. zák. v původním doslovu) přenechala svému otci (manželu zůstavitelky) pozůstalostní jmění za to, že na pozůstalosti (nemovitostech) zajistí určitou peněžitou částku pro ni, jest svou povahou koupí inventovaného jmění podle §§ 1053 obč. zák. a násl., a dědičce nelze upřiti právo domáhati se zrušení této dohody pro zkrácení přes polovici ceny,

Soudní schválení dědické dohody nebrání tomu, aby bylo lze se domáhati jejího zrušení.

Ve všeobecném udělení absolutoria nezletilcem po dosažení zletilosti nelze ještě spatřovati schválení dědické dohody vůči spolusmluvníku nezletilcovu.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1937, Rv I 1436/35.)

Žalobkyně jest dcerou žalovaného z jeho prvního sňatku s Aloisíí N-ovou zemřelou dne 9. srpna 1910, jež byla v době svého úmrtí spolumajitelkou nemovitostí č. 43 a 293 ve Staré R. Žalobkyně byla v té době ještě nezletilá. K pozůstalosti po Aloisii N-ové, jež zemřela, nezanechavši poslední pořízení, se přihlásili jako dědici žalovaný a žalobkyně, zastoupená kolisním opatrovníkem Janem R-em, a to výmínečně ze zákona. Za pozůstalostního projednávání byla mezi žalobkyní a žalovaným sjednána dědická dohoda, podle níž byly žalovanému odevzdány nemovitosti uvedené ve jmění inventáře pozůstalosti a ostatní pozůstalostní majetek za to, že zajistí částku 4.000 Kč pro žalobkyni knihovně na nemovitosti č. 43 ve Staré R. a zúrokuje ji 4%, při čemž však úroky žalobkyně neměla žádati, dokud by otcem byla živena. Na základě této dědické dohody a odevzdací listiny o ni se opírající bylo také ve vl. č. 43 pozemkové knihy pro Starou R. vloženo vlastnické právo žalovaného na polovici nemovitosti Aloisie N-ové a pro žalobkyni bylo vloženo právo zástavní pro pohledávku dědického podílu 4.000 Kč se 4% úroky na celé nemovitosti ve vl. č. 43 pozemkové knihy pro Starou R. Žalobkyně tvrdí, že uvedená dědická dohoda je neplatná, ježto nebyla schválena opatrovnickým soudem, a také proto, že v pozůstalostním projednávání po Aloisii N-ové nebyl odhad nemovitostí patřících k pozůstalosti proveden podle předpisu § 103 nesp. pat., nýbrž obecním starostou za příbrání jen jednoho znalce. Dědická dohoda je prý mimo to

podle § 879 obč. zák. a pro zkrácení přes polovici pravé ceny neplatná. Neplatnou a neurčitou jest i odevzdací listina vydaná na základě dědické dohody a vklad vlastnického práva pro žalovaného na polovici nemovitosti Aloisii N-ové patřící, který byl proveden podle odevzdací listiny. Žalobkyně dále přednesla, že měla dědický nárok na $\frac{3}{8}$ hospodářství č. 43 ve Staré R. Kdyby jí byl býval odevzdán tento podíl nemovitosti, byla by bývala zúčastněna na těchto příjmech žalovaného: a) na výtěžku z parcel prodaných po odevzdání pozůstalosti žalovanému per 215.000 Kč po $\frac{3}{8}$, tudíž v částce 80.625 Kč, b) na výtěžku hospodářství od r. 1910 nejméně 10.000 Kč ročně, v letech 1910 do 1921 po $\frac{3}{8}$, tudíž v částce 41.250 Kč a na výtěžku hospodářství nejméně 30.000 Kč ročně, v letech 1922 do 1929 $\frac{3}{8}$, tudíž v částce 78.750 Kč, a na výtěžku hospodářství nejméně 15.000 Kč ročně, v letech 1930 do 1932 po $\frac{3}{8}$, tudíž v částce 11.250 Kč. Žalobkyně by tedy měla podíl v částce 211.875 Kč na příjmech žalovaného na hospodářství. Domáhá se proto žalobou výroku, že dědická dohoda mezi ní a žalovaným uzavřená jest neplatná zejména pro nedostatek vrchnopatrovnického schválení a pro zkrácení přes polovinu ceny, a žádá po případě, aby byl žalovaný povinen zaplatiti jí 211.875 Kč. N i ž š í s o u d y zamítly žalobu.

N e j v y š š í s o u d uložil prvému soudu nové jednání a rozhodnutí.

D ů v o d y:

Neprávem brojí dovolání proti úsudku napadeného rozsudku, že dědická dohoda ze dne 4. listopadu 1910 byla stran žalobkyně, tehdy ještě nezletilé, schválena opatrovnickým soudem. Ve spise o pozůstalosti po Aloisii N. není sice výslovně uvedeno, že se řečená dohoda stran žalobkyně (jež se narodila 21. srpna 1909) schvaluje mocí úřadu nadopatrovnického, jak by tomu mělo býti podle § 187 nesp. pat., leč v souzeném případě nelze přehlédnouti, že dědická dohoda neměla býti soudu utajena, nýbrž že byla sjednána před soudem, že soudce projednávající pozůstalost byl zároveň soudcem opatrovnickým, že dědickou dohodu sepsal v přítomnosti, k návrhu a za souhlasu kolisního opatrovníka žalobkyně Jana R.; že týž den byla vydána odevzdací listina, do níž soudce pojal i obsah dědické dohody; že dne 22. května 1911 též soudce schválil odprodej parcely č. 104 kat. území Staré R., na níž vázlo zástavní právo pro pohledávku žalobkyně 4.000 K z řečené dědické dohody; že týž soudce dne 15. května 1912 schválil odprodej části parcely č. 471 a že obou těchto částí nabyt žalovaný z dotčené dědické dohody. Za tohoto stavu nelze rozumně pochybovati, že tím soudce ten dal najevo způsobem vyhovujícím § 187 nesp. pat., že schvaluje a schválil dědickou dohodu mocí úřadu nadopatrovnického. Schválení dědické dohody krajským soudem podle § 109, odst. 2, j. n. nebylo potřebí, poněvadž nemovitosti v době uzavření dědické dohody nebyly ještě odevzdány opatrovance. Ale nesprávně posoudil odvolací soud věc po právní stránce, měl-li za to, že dědická dohoda ze dne 4. listopadu 1910 je smírem ve smyslu §§ 1380 a násl. obč. zák., kterým se určují pochybná

práva. Matka žalobkynina Aloisie N. nezanechala posledního pořízení. Podle jasného a nepochybného znění §§ 723 a 757 (původní text) obč. zák. byla proto žalobkyně jako jediné dítě zůstavitelčino universální dědičkou a žalovanému jako pozůstalému manželů příslušelo toliko doživotní požívání jedné čtvrtiny pozůstalosti. Poněvadž ani ze spisů něco jiného neplyne, není podkladu pro závěr, že by práva žalobkyně byla sporná nebo pochybná. Podle těchto spisů záležela dědická dohoda ze dne 4. listopadu 1910 v tom, že se nemovitosti uvedené ve stavu aktiv a ostatní pozůstalostní jmění odevzdává žalovanému do vlastnictví s povinností, že žalobkyni dá na celé nemovitosti č. 43 ve Staré R. zajistiti částku 4.000 Kč 4% zúčitelnou, že však úroky nelze žádati, dokud otec bude dítě živiti. Jde nyní o to, kterými ustanoveními zákona se tato dědická dohoda spravuje. Tak zvaná dědická dohoda není jednotným útvarem právním, nýbrž bude záležeti na okolnostech konkrétního případu, zda jde o rozdělení pozůstalosti, o trhovou smlouvu, o zcizení dědictví, narovnání nebo snad o právní jednání jiné. Že v projednávaném případě nešlo o narovnání, bylo již shora dovedeno. Nešlo však ani o zcizení dědictví ve smyslu §§ 1278 a násl. obč. zák., poněvadž účelem smlouvy nebylo postoupiti žalovanému dědické právo (srv. rozh. č. 2666 Sb. n. s.). Nešlo o rozdělení pozůstalosti, jak plyne z obsahu protokolu o projednání pozůstalosti. V souzeném sporu není dědická dohoda ničím jiným než obyčejnou koupí inventovaného (přesně sepsaného) jmění ve smyslu §§ 1053 a násl. obč. zák. Nelze proto zásadně odepřiti žalobkyni právo, aby se domáhala zrušení dědické dohody pro zkrácení přes polovici, předpokládajíc ovšem, že jsou tu i další náležitosti §§ 934 a 935 obč. zák., za nichž lze tohoto právního prostředku užíti. Otázkou, zda jsou tu podmínky §§ 934 a 935 obč. zák., se nižší soudy nezabývaly a je proto dovolání v tomto směru odůvodněné. Názor odvolacího soudu, že byl-li odhad formálně a hmotněprávně proveden správně, není důvodu míti za to, že by se dědická dohoda příčila dobrým mravům, nelze beze všeho schváliti. Neboť napadený rozsudek se při tom nevypořádal s tvrzením žalobkyně, že nedlouho po uzavření dědické dohody zcizil žalovaný části nemovitostí, jichž podle dědické dohody nabyt za ceny, jež byly v nepoměru k cenám, za něž byly nemovitosti odhadnuty v pozůstalostním řízení po Aloisii N., ani s dalším tvrzením žalobkyně, že nepoměr cen byl v době, kdy se dědická dohoda stala, žalovanému znám právě tak, jako i to, že směrnice nového plochového plánu byly rovněž již tehdy žalovanému známy, a že zvýšení cen z toho plynoucí bylo tu již v době sjednání dědické dohody, ani s dalšími tvrzeními obou stran před procesním soudem přednesenými. K tomu se podotýká, že soudní schválení dědické dohody nebrání tomu, aby se bylo domáháno zrušení dědické dohody. Nižší soudy, vycházejíce z odlišného právního názoru, nezabývaly se také námitkou žalovaného, že žalobkyně po dosažení zletilosti uznala a schválila dědickou dohodu. Při tom však nelze schváliti názor odvolacího soudu, že vzdala-li se žalobkyně konečného účtu a udělila-li »poručenstvu« absolutorium, vůbec schválila provedení opatrovnické věci, neboť pouhé pro-

jevy ty neznamenají schválení dědické dohody vůči žalovanému jako spolusmluvci, nýbrž šlo jen o zproštění opatrovníka určitých povinností uložených mu zákonem (§ 262 obč. zák. a § 215 nesp. pat.). Podle hořejších úvah jest uvedenými vadami stíženo také řízení před první stolicí.

Čís. 15771.

Vlastník budovy má zásadně vůči poživateli nárok na pojistnou hodnotu (náhradovou pohledávku), umožňující mu znovu vystavěti zhořelou budovu, dal-li ji poživatel pojistiti proti požáru a je-li podle všeobecných pojistných podmínek požární náhrada zásadně určena k znovu-vystavění pojištěné budovy.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1937, Rv I 471/36.)

Žalobkyně se domáhá zaplacení zažalované částky proto, že žalovaný si tuto částku, která mu bylo vyplacena jako požární náhrada, neprávem zadržuje, ač částka ta patří jí jako vlastníci pojištěné nemovitosti a nikoli žalovanému, který jako poživatel dal nemovitost pojistiti proti požáru. První soud žalobě vyhověl v úvaze, že požární náhrada jest určena jen k znovuzřízení vyhořelých objektů, že k znovuzřízení je povinna žalobkyně, že tudíž požární náhrada patří jí a že žalovaný, který má jen užívání nemovitosti, není k podržení náhrady oprávněn. Odvolací soud zamítl žalobu.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.

Důvody:

Nelze se obíratí otázkou, zda pojistná smlouva jest smlouvou ve prospěch osoby třetí podle § 881 obč. zák., poněvadž z ní neodvozuje žalobkyně svůj nárok, nýbrž odvozuje jej ze svého poměru jako vlastnice budov k žalovanému jako poživateli, jenž dal pojistiti budovy proti požáru svým jménem, a jest proto řešiti souzený případ podle ustanovení o služebnosti požívání §§ 509 až 520 obč. zák. Podle § 512 obč. zák. přejímá poživatel všechna břemena, která na věci vázla v době, kdy požívání bylo dovoleno, a spadají na něho všechny řádné a mimořádné dávky, jež z věci jest platiti, pokud se mohou hraditi z užitků braných za poživací doby. A podle § 513 obč. zák. jest poživatel povinen, aby jako dobrý hospodář udržoval služebnou věc v tom stavu, v jakém ji převzal. Nelze proto pochybovati o tom, že povinnosti dobrého hospodáře zahrnují v sobě i povinnost dáti pojistiti služebnou nemovitou věc proti požáru v mezích § 512 obč. zák., neučinil-li tak vlastník sám. Žalovaný nenamítal, že pojistná požární smlouva, kterou on uzavřel, přesahuje meze § 513 obč. zák., a jest proto míti za to, že uzavřel-li požární Tento názor vyslovil a odůvodnil již bývalý nejvyšší soud vídeňský pojistnou smlouvu, plnil tím svou povinnost plynoucí z poživacího práva.